

KILDEKONENS GROTTE

(ca. 30m²)

En kunstnerisk bearbeidning av Kildegrotten fra 1787, i Søndermarken, København, ved billedkunstner Marit Benthe Norheim i samarbeid med komponist Tonje Terese.

HYLLEST TIL KILDEKONEN MARIE VILLADS

Jo mer jeg satte meg inn i historien om den uttørkede Kildegrotten i Søndermarken, jo mer opptatt ble jeg av fortellingen om Kildekone Marie Villads (1832 – 1908).

Hun ble født i en fattig familie, som forsøkte å slå og medisinerne hennes fantasi og diktning ut av henne. Hun skriver selv, at "så forsvant alver og prinser for et stykke tid, men de kom alltid tilbake". Hun fortsatte med sin fine poesi, som forholdt seg både eksistensielt og humoristisk, til både åndelige og verdslige aspekter i tilværelsen. Etter at hennes mann, som var veimann, begikk selvmord, var hun alene med ansvaret for 4 barn. Hun feiet veier i København og etterhvert også stiene i Søndermarken, mens hun samtidig fikk endel anerkjennelse for sin poesi. Hun avanserte derfor til Kildekone, hvor hun både solgte kildevann og sine egne dikt.

- Det at hennes liv, som var så fattigslig og hårdt på så mange plan, ble forløst og oppløftet, gjennom møte med Søndermarken og Kildegrotten, er, for meg, begynnelsen på hele grunnlaget for å bevare og gjenskape grotten. Her fikk hennes hang til det "unyttige", som diktningen i hennes verden ble oppfattet som – plass og vekstgrunnlag. Hun kunne gi av seg selv og utvikle sin skapende kraft – hun ble sett og hørt, og fikk en viktig plass, både i naturen, som hennes kilde, og av mennesker, som trengte øre og en plass utenfor sitt sedvanlige, som Søndermarken romantiske have tydeligvis var for mange mennesker.

Jeg har forsøkt å gjøre Kildekone til grottens kilde, istedet for å gjenskape en kilde med vann, som ikke er den opprinnelige kilde. Dermed er fokuset lagt på fortellingen om vannet som Livets Kilde, - på kvinden overordnet og Marie Villads spesifikt.

Søndermarken har statuer til minne om flere menn og deres bragder og bidrag – men ikke til en kvinne som virkelig forstod stedets ånd og sjel, og gav den videre. Hennes vil jeg gjerne hylle.

GROTTENS UTVENDIGE ARKITEKTUR OG PLASSERING SOM UTGANGSPUNKT FOR IDEEN

Etter å ha besøkt Søndermarkens grotte, så jeg, som på det første foto her; et skjød man kan entre, inne i enden av lårene, som er stensetningen.

Kvinnen er skapt, biologisk sett, til å entres. Der inne skapes livet, og næres, til det blir levedyktig. Alle har vært en del av den grotten.

Men det første møtet med plassen som den var, gav mer inntrykk av et fangehull, enn av en tiltrekkende verden.

Dette har jeg forsøkt å forandre, ved, i første omgang å bearbeide den strenge gitterporten i grottens inngang. Den er nå blitt til et hode, så jeg insinuerer en fødsel. Som en utdypelse og ekko/gjentagelse av dette, har jeg laget en fødende kvinne i glass, plassert inne i en nisje i grotten.

Ovenpå grotten har jeg satt en krukke, som jo også er et symbol på kvinnen, og det å ta imot/holde og gi videre. Den er formet som en torso og ornamentert med samme type mosaikk av sten og glass, som jeg har brukt inne i grotten.

Likesom krukken understreker vannets bevegelse i mosikken, har gitterporten til den lille inngangen også fått et bølgemønster.

BESKRIVELSE AV KILDEGROTTENS INDRE

Grotten inneholder nå fragmenter fra kildekonens syner og diktning i min skulpturelle bearbeidelse, og i komponisten Tonje Tereses stemningsskapende musikk. Marie Villads diktet om Moder Jord, om engler og alfer, om lengsel, sorg og lidelse - om hemmelig kjærlighet og om ikke å dømme. Kort sagt om menneskelivet med åndelige og poetiske overtoner.

Jeg har valgt å legge stor vekt på gulvet i grotten, som kun hadde brokker/rester av gammel betong og jord. Resten av grotten, som er bygget av natursten, er godt bevart med både søyler og flotte hvelvinger.

Den ca 30m² store gulvflaten har fått en mosaikk av små sten "Blue Pearl", kjøpt i et byggemarked, og brukes ofte som grus i innkjørsler og på gårds plasser.

Jeg valgte denne type sten, fordi den er "unnselig", - ikke noe spesielt i seg selv. Men samtidig består grusdyngen av enkeltvis havslipte sten, som - når man plukker dem opp og berører hver enkelt, for å legge dem ned i fliselimet til mosaikk, blir til individuelle "perler"..

Mosaikken er delt opp i to, men tar sitt senterpunkt fra den sittende grå betongfiguren, som også er en sitteplass under løvehodet fra 1787, som kildevannet rant ut fra. Herfra skaper glassmosaikken, i det tidligere bassenget, gjennomgående sirkel og halvsirkelbevegelser, som fortsetter i "Blue pearl" stenmosaikken. Sirkelbevegelesene blir brutt av "krølle-aktige" ornamenteringer i forskjellige klar-glass mosaikkbiter. Stenmosaikken inneholder også avbrytelser i sine sirkulære bevegelser ved blandt annet sitatet fra et av Marie Villads dikt ved inngangen, laget i glassmosaikk:

Det svulmede som et kildevæld, igennem de spændte aarer

Hvor kom det vel fra

Jeg ved det ej selv - det kom jo med smil og taarer

Jeg har trukket mosaikkgulvet helt ut av grotten, forbi den tilhuggede lyserøde kalksten, som var sokkel til en vannpost. Denne stenen har fått et sete, så man kan sitte og stirre inn i grotten i ensomhet, men det har også et vers fra et av kildekonens dikt, hugget i en innstøpt stenplate:

Jeg troer paa en anden Verden,

hvor meget stort bliver smaat,

men ogsaa smaat bliver større

naar kun det var inderst godt.

I tillegg har jeg designet en ny kloakkrist, hvor ristens gitterstenger får bølgebevegelser og langsmed kanten står kildekonens optimistiske vers:

Jeg sang saa glade Sange hernede under Sky –

Og efter Smerter mange da synger jeg paa ny

Når man ser inn gjennom gitterportens ansikt, ser man store deler av mosaikk gulvet, og noen av figurene som har fått plass i grotten:

Hovedfiguren er den sentralt sittende kvinneskikkelsen i grå betong, med et uutgrunnelig uttrykk, beskyttet av løvehodet, og med glasstårer, innlagt på sidene av kroppen, som rennende vann. Disse glassbitene i tåreform,

utgjør store deler av glassmosaikken inne i grotten. Figuren er stor nok til at man som voksen også blir litt liten på hennes fang.

I loftet over dem henger en engel, et hode med to vinger. Den kan kun ses når man står under den. Men den er også en lysekrone, hvor alle de fiberoptiske kabler er festet til vingene og lyssetter 2/3 av grotten.

I inngangspartiets hvelving henger to "arm-engler" – åndevesener uten vinger, kun med armer ut av hodene, fordi de er for travle til å trekkes med vingene. Deres bevegelser utgjør en sirkel hvis man satte dem sammen.

Resten av grottens 4 hjørner utgjør en livs syklus fortelling, som man ikke kan se utefra. I det høyre hjørnet (sett utefra) står en ung jente i hvit betong, en av de aller første betongskulpturene jeg har laget i 1984, som jeg ikke har villet av med før. Denne skulpturen ble faktisk laget til en utstilling i en grotte/krypt i Italia, og nå syns jeg den har funnet sitt rette sted. Hun står i en sirkel med store glassmosaikkformasjoner og en stor glasskulestøpt eggeform ved hennes føtter.

I det neste hjørnet til venstre, står et forelsket par, også i hvit betong, laget til grotten. De står på en sirkel av speil, også røde speil og en prismekule. Lyset kaster speilinger på kroppene fra speilene, og deres ansikter står i skygge.

I det neste hjørnet er det en nisje i veggen, hvor jeg har satt den fødende kvinnen støpt i glass, sammen med spir og andre former, fra glassblåser Peter Kuchinke. Her er også en kjerneboring fra hovedhvelvingen, boret igjennom for å føre lyset inn. Den viser grottens konstruksjon, på en praktisk, men også poetisk måte.

I det siste hjørnet står en lyserød betongfigur, et symbolsk portrett av kildekonen som gammel dame, med bølgerelieff på kroppen, som også fortsetter på gulvet. Hun har 4 tatoveringer av barn på kroppen, og står foran en liten gang, som kan være en inngang eller utgang i symbolsk forstand, for man kan ikke komme inn eller ut av den.

I tillegg har jeg laget noen elementer til; to hoder, som del av veggens stener, et livets tre av tårer, som vokser ut av en glasskule og et dekorert skap, til el-tavle og lydanlegg, som også kan sittes på.

Komponistens 4 innstøpte, dekorerte høytalere er også en visuell del av det hele, som runde punkter i hvelvingene.

Både grottens spesielle stemning, og Marie Villads diktning har klargjort og utviklet utformningen av figurene og mosaikken, samt musikken – helheten har blitt til i en direkte dialog med stedet.

Spesielt mosaikkarbeidet har krevet mange arbeidstimer, men er gjort i samarbeid med mange unge mennesker, som alle merket stemningen og kildekonens historie som en drivkraft i arbeidet – time etter time på kne.

Takk til: